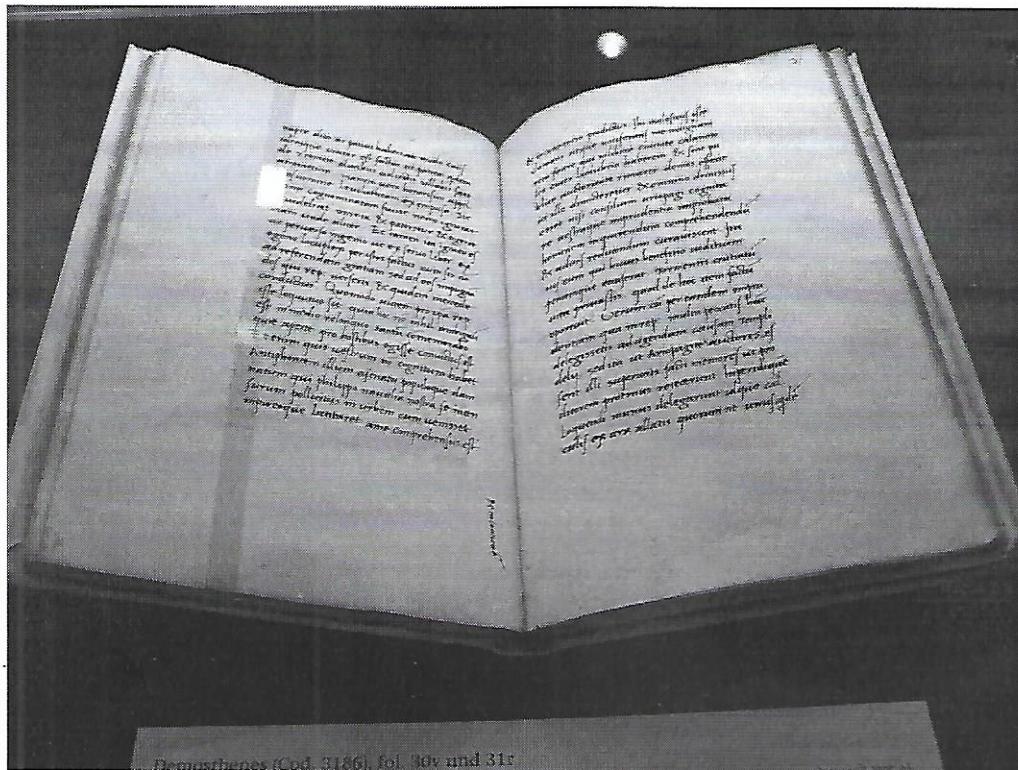

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

- 384-322 π.Χ. στην Παιανία
- Πηγή → οι λόγοι του και ο Πλούταρχος
- Μαθητής του Ισαίου, μελέτησε Θουκυδίδη και Πλάτωνα
- Ξεκίνησε για να αποκαταστήσει την προσωπική του περιουσία
- Λογογράφος και δάσκαλος ρητορικής
- Πραγματικό του ενδιαφέρον η ενασχόληση με τα κοινά
- 354 π.Χ. ηγέτης αντιμακεδονικής παράταξης

Demosthenes (Cod. 3186), fol. 310v und 311r

Χειρόγραφο στα λατινικά με τον «Περί στεφάνου» λόγο, Αυστριακή Εθνική Βιβλιοθήκη (Österreichische Nationalbibliothek) cod. 3186

- Θέματα: ποικίλα (δημόσιες και ιδιωτικές υποθέσεις)
- Πολιτικά θέματα στην εκκλησία του δήμου → Χαρακτηρίζονται από επιμέλεια και επιχειρήματα.
- Πολιτική: εσφαλμένες αντιλήψεις, γιατί ο Φίλιππος κυριάρχησε.
- Στα 60 του χρόνια κατηγορήθηκε για δωροδοκία, καταδικάστηκε, του επεβλήθη μεγάλο πρόστιμο και εξορίσθηκε. Μετά το θάνατο του Αλεξάνδρου επέστρεψε από την εξορία και του αποδόθηκαν τιμές. Μετά τη νίκη του Αντίπατρου και καθώς αυτός κατευθυνόταν απειλητικά εναντίον της Αθήνας, η φιλομακεδονική παράταξη τον καταδίκασε σε θάνατο. Απέδρασε προσωρινά στον Πόρο αλλά αυτοκτόνησε για να μη συλληφθεί.
- Κατά τους Αρείνους είναι «Ο Ρήτορας».

Δημοσθένης, Ὑπὲρ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφάνου

Όπως σημειώθηκε και παραπάνω (βλ. εισαγωγή στον λόγο *Κατὰ Κτησιφῶντος* του Αισχίνη), ο πολιτικός φίλος του Δημοσθένη Κτησιφών πρότεινε το 336 π.Χ. το δημόσιο στεφάνωμα του Δημοσθένη με χρυσό στέφανο ως ένδειξη αναγνώρισης της αρετής που γενικά διέκρινε τον ρήτορα και της προσφοράς του στην πόλη των Αθηνών. Ο Αισχίνης προσπάθησε να προσβάλει την πρόταση αυτή με μια γραφήν παρανόμων. Η υπόθεση εκδικάστηκε στην Ηλιαία το 330 π.Χ. Κατά τὴν εκδίκαση ο Αισχίνης εκφώνησε τον λόγο *Κατὰ Κτησιφῶντος*, ενώ ο Δημοσθένης τον παρόντα λόγο ‘*Ὑπὲρ Κτησιφῶντος περὶ στεφάνου*’.

Σε αυτόν τον λόγο ο Δημοσθένης δράττεται της ευκαιρίας να αγορεύσει με πάθος σχετικά με τα στοιχεία στα οποία έγκειται η διαρκής και ανιδιοτελής προσφορά του στην πατρίδα του, για την οποία θεωρούσε, βεβαίως, ότι άξιζε να αναμένει κάθε τιμή και ηθική ανταμοιβή. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η επυμηγορία του δικαστηρίου ήταν συντριπτικά υπέρ του Δημοσθένη, πράγμα που ανάγκασε τον ηπτημένο Αισχίνη να εγκαταλείψει την Αθήνα.

Δημοσθένης, Ὑπὲρ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφάνου 1-4 Η αρχή του λόγου

Ποῶτον μέν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, δόσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τοντονὶ τὸν ἀγῶνα, ἐπειθ' ὅπερ ἔστι μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, τούτῳ παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ (σχέτλιον γὰρ ἀν εἴη τοῦτό γε),² ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν δόκον, ἐν ὧ πρὸς ἄπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τούτῳ γέγραπται, τὸ ὄμοίως ἀμφοῦν ἀκροάσασθαι. τούτῳ δ' ἔστιν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδέν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἵσην ἀποδοῦναι, ἀλλὰ τὸ καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἔᾶσαι χρήσασθαι.³ Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τοντονὶ τὸν ἀγῶνα⁴ Αἰσχίνου, δύο δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα, ἐν μὲν ὅτι οὐ περὶ τῶν ἵσων ἀγωνίζομαι· οὐ γάρ ἔστιν ἵσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὔνοιας διαμαρτεῖν καὶ τούτῳ μὴ ἐλεῖν τὴν γραφήν,

άλλ' ἐμοὶ μὲν — οὐ βούλομαι δυσχερεῖς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὗτος δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἔτερον δ', ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπαινοῦσι δ' αὐτοὺς ἄχθεσθαι·⁴ τούτων τοίνυν δὲ μὲν ἐστὶ πρὸς ἡδονὴν, τούτῳ δέδοται, ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. καὶ μὲν εὐλαβούμενος τοῦτο μὴ λέγω τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω, οὐδὲ ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμάσθαι δεικνύναι· ἔὰν δ' ἐφ' ἂ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο ποιεῖν· ὅτι δ' ἀν τὸ πρᾶγμα αὕτη ἀναγκάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὐτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὁ τοιούτον ἀγῶναν ἐνστησάμενος.

Συντακτικές παρατηρήσεις:

- 1 τοῖς θεοῖς: Ἐμμεσο αντικείμενο του ρήματος εὔχομαι.
- 1 πᾶσιν: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἀνθρώποις.
- 3 τῶν λοιδοριῶν – τῶν κατηγοριῶν: Αντικείμενα σε πτώση γενική στο απαρέμφατο ἀκούειν.
- 3 ἡδέως: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.
- 4 λέγειν: Τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματος ἀναγκασθήσομαι.

Δημοσθένης, Υπὲρ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφάνου 25-28

Οι ευθύνες της φιλομακεδονικής πλευράς για την καθυστέρηση της ένορκης επικύρωσης της ειρήνης του Φιλοκράτη

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε τί ἡμῶν ἐκάτερος προεῖλετο πράττειν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴσεσθε τίς ἦν ὁ Φιλίππω πάντα συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸ τῆς πόλει συμφέρον ξητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα βουλεύων ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἀν τὰ Φίλιππον πυνθάνωνται, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δ' οὐδὲ γράψαντος ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἡθέλησαν.²⁶ Τί δὲ τοῦτο ἐδύνατο, ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φιλίππω μὲν ἦν συμφέρον ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων, ὑμῖν δ' ὡς ἐλάχιστον. διὰ τί; ὅτι ὑμεῖς μὲν οὐκ ἀφ' ἧς ὀμόσαθ' ἡμέρας μόνον, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡλπίσατε τὴν εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελύσατε τὰς παρασκευὰς τὰς τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοῦτο ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστ' ἐπραγματεύετο, νομίζων, ὅπερ ἦν ἀληθές, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ

τοῦ τοὺς ὄρκους ἀποδούναι, πάντα ταῦτα βεβαίως ἔξειν· οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων εἴνεκα.²⁷ ἀγὼ προορώμενος, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογιζόμενος τὸ ψήφισμα τοῦτο γράφω, πλεῦν ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἢν ἦν Φίλιππος καὶ τοὺς ὄρκους τὴν ταχίστην ἀπολαμβάνειν, ἵν' ἔχοντων τῶν Θρᾳκῶν, τῶν ὑμετέρων συμμάχων, ταῦτα τὰ χωρὶ ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τὸ Σέρραιον καὶ τὸ Μυρτηνὸν καὶ τὴν Ἐργίσκην, οὕτω γίγνοινθ' οἱ ὄρκοι, καὶ μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων κύριος τῆς Θρᾳκῆς κατασταίη, μηδὲ πολλῶν μὲν χρημάτων πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας ἐκ τούτων ὁρίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροίη πράγμασιν.²⁸ εἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμ' οὐδὲ ἀναγιγνώσκει· εἰ δὲ βουλεύων ἐγὼ προσάγειν τοὺς πρέσβεις ὥμην δεῖν, τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί ἔχοην με ποιεῖν; μὴ προσάγειν γράψαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ' ἥκοντας, ἵν' ὑμῖν διαλεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτον' αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἔθεώρουν ἄν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφῃ. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ' ὅλα, ὥσπερ οὗτοι, περιρακέναι; οὐ δήπον. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβών, ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς παρέβη.]

Συντακτικές παρατηρήσεις:

25 ἐπειδὴ τοίνυν ἐποίησατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις: Δευτερεύουσα χρονική πρόταση που εκφράζει το προτεροχόρον.

25 τί ήμων ἐκάτερος προείλετο πράττειν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο του ρήματος σκέψησθε.

25 τί: Σύστοιχο αντικείμενο του πράττειν.

25 ήμων: Γενική διαιρετική από το ἐκάτερος.

25 ἐκάτερος: Υποκείμενο του ρήματος προείλετο και του απαρεμφάτου πράττειν (ταυτοπροσωπία).

25 ἐκ τούτων: Εμπρόθετος προσδιορισμός του μέσου.

25 τίς ἢν ὁ Φιλίππω πάντα συναγωνιζόμενος: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο του ρήματος εἴσεσθε.

25 Φιλίππω: Αντικείμενο σε πτώση δοτική της μετοχής συναγωνιζόμενος.

25 τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση (εννοείται το ρήμα ἢν), αντικείμενο του ρήματος εἴσεσθε.

25 ὑπὲρ ὑμῶν: Εμπρόθετος προσδιορισμός της υπεράσπισης.

25 τῇ πόλει: Αντικείμενο σε πτώση δοτική της μετοχής συμφέρον.

25 ἀποπλεῖν: Τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο της μετοχής βουλεύων.

25 τὴν ταχίστην: Αιτιατική του χρόνου.

25 πρέσβεις: Υποκείμενο σε αιτιατική των απαρεμφάτων ἀποπλεῖν και ἀπολαμβάνειν (ετεροπροσωπία).

- 25 ἐπὶ τοὺς τόπους: Εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης σε τόπο.
- 25 ἀπολαμβάνειν: Τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο της μετοχής βουλεύων.
- 25 ἐν οἷς ἂν ὅντα Φίλιππον πυνθάνωνται: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο ουσιαστικό τόπους.
- 25 ὅντα: Κατηγορηματική μετοχή από το πυνθάνωνται.
- 25 Φίλιππον: Αντικείμενο του ρήματος πυνθάνωνται και υποκείμενο της μετοχής ὅντα.
- 25 γράψαντος: Γενική απόλυτη, εναντιωματική μετοχή.
- 25 ἔμοι: Υποκείμενο της μετοχής γράψαντος.
- 25 ποιεῖν: Τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο του ρήματος ήθέλησαν.
- 26 τί δὲ τοῦτ' ἐδύνατο, ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι: Κύρια ερωτηματική πρόταση.
- 26 Φιλίππῳ: Δοτική προσωπική.
- 26 πλείστον: Κατηγορούμενο στο χρόνον.
- 26 χρόνον: Υποκείμενο του απαρεμφάτου γενέσθαι.
- 26 ύμην: Δοτική προσωπική.
- 26 ἐλάχιστον: Κατηγορούμενο στο χρόνον.
- 26 πάσας: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό παρασκευάς.
- 26 πάντα: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ταῦτα.
- 26 τούτων εἶνεκα: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας.
- 27 τῶν τόπων: Γενική διαιρετική στο ἐπικαίρους.
- 27 τῆς Θράκης: Γενική αντικειμενική στο κύριος.
- 27 όρδινας: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.
- 28 ποιεῖν: Τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο του αρρόσωπου ρήματος ἐχρῆν.
- 28 με: Υποκείμενο του απαρεμφάτου ποιεῖν.
- 28 τί: Αντικείμενο του απαρεμφάτου ποιεῖν.
- 28 ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς παρέβη: Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο τὸ ψήφισμα.
- 28 σαφῶς: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.

Δημοσθένης, Ύπερ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφάνου 60–65

Η καταστρεπτική δράση των συνεργατών του Φιλίππου στις ελληνικές πόλεις και η υπερήφανη στάση της Αθήνας

Ἄ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ δημηγορεῖν ἐμὲ προούλαβε καὶ κατέσχε Φίλιππος, ἐάσω· οὐδὲν γὰρ ήγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ· ἀ δ' ἀφ' ἣς ήμέρας ἐπὶ ταῦτ' ἐπέστην ἐγὼ διεκαλύθη, ταῦτ' ἀναμνήσω καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεονέκτημ', ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μέγ' ὑπῆρξε Φιλίππῳ.⁶¹ παρὰ

γάρ τοῖς Ἑλλησιν, οὐ τισίν, ἀλλ' ἄπασιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοῖς ἔχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι τοσάτην ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέμνηται γεγονούντων· οὓς συναγωνιστὰς καὶ συνεργοὺς λαβὼν καὶ πρότερον κακῶς τοὺς Ἑλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς ἔτι χεῖρον διέθηκε, τοὺς μὲν ἔξαπατῶν, τοῖς δὲ διδούς, τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλά, ἐνὸς τοῦ συμφέροντος ἄπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίγνεσθαι.⁶² ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ ἔτ' ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου καὶ φυομένου κακοῦ τῶν ἀπάντων Ἑλλήνων ὄντων, δεῖ σκοπεῖν ύμᾶς, ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἐλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἔμοιν λαβεῖν· ὁ γάρ ἐνταῦθ' ἔαντὸν τάξας τῆς πολιτείας εἴμ' ἔγω.⁶³ πρότερον αὐτὴν ἔχοντι, Αἰσχίνη, τὸ φρόνημ' ἀφεῖσαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτῆς ἐν τῇ Θετταλῶν καὶ Δολόπων τάξει συγκατακτᾶσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ καὶ δίκαια ἀναιρεῖν; ἢ τούτο μὲν μὴ ποιεῖν, δεινὸν γάρ ως ἀληθῶς, ἀδ' ἔώρα συμβῆσόμενα, εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ προησθάνεθ', ως ἔοικεν, ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιιδεῖν γιγνόμενα;⁶⁴ ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστ' ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις ἥδεως ἀν ἐρούμην, τῆς ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἐβούλετ' ἄν, πρότερον τῆς συνναϊτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἑλλησι κακῶν καὶ αἰσχρῶν, ἃς ἀν Θετταλοὺς καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις, ἢ τῆς περιεορακνίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ιδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἃς ἀν Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους καὶ Αργείους θείημεν.⁶⁵ ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί, μᾶλλον δὲ πάντες, χεῖρον ήμῶν ἀπηλλάχασιν. καὶ γὰρ εἰ μὲν ως ἐκράτησε Φίλιππος ὥχετ' εὐθέως ἀπιῶν καὶ μετὰ ταῦτ' ἥγεν ἡσυχίαν, μῆτε τῶν αὐτοῦ συμμάχων μῆτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ἢν ἀν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἐπραττεν ἐκεῖνος μέμψις καὶ κατηγορία· εἰ δ' ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας, δσων ἐδύνατο, πῶς οὐχ ἀπάντων ἐνδοξόταθ' ύμεις ἐβούλεύσασθ' ἔμοι πεισθέντες;

Συντακτικές παρατηρήσεις:

62 σκοπεῖν: Τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος δει.

62 ύμᾶς: Υποκείμενο σε πτώση αιτιατική του απαρεμφάτου σκοπεῖν.

62 τί προσῆκον ἦν ἐλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής αγνοίας, αντικείμενο του απαρεμφάτου σκοπεῖν.

65 τῶν συμμάχων – τῶν Ἑλλήνων: Γενικές διαιρετικές στο μηδένα.

65 ἔμοι: Αντικείμενο σε δοτική της μετοχής πεισθέντες.